

॥ तैत्तिरीय ब्राह्मणम् ॥

॥ द्वितीयः प्रश्नः ॥

॥ तैत्तिरीयब्राह्मणे प्रथमाष्टके द्वितीयः प्रपाठकः ॥

उद्धन्यमानमस्या अमेध्यम्। अप पाप्मानं यजमानस्य हन्तु। शिवा नः सन्तु प्रदिशश्चतस्रः। शं नो माता पृथिवी तोकसाता। शं नो देवीरभिष्टये। आपो भवन्तु पीतये। शं योरभि स्रवन्तु नः। वैश्वानरस्य रूपम्। पृथिव्यां परिस्रसा। स्योनमा विशन्तु नः॥१॥

यदिदं दिवो यददः पृथिव्याः। सञ्जज्ञाने रोदसी सम्बभूवतुः। ऊषान्कृष्णमवतु कृष्णमूषाः। इहोभयोर्यज्ञियमागमिष्ठाः। ऊतीः कुर्वाणो यत्पृथिवीमचरः। गुहाकारमाखुरूपं प्रतीत्य। तत्ते न्यक्तमिह सम्भरन्तः। शतं जीवेम शरदः सर्वाः। ऊर्जं पृथिव्या रसमाभरन्तः। शतं जीवेम शरदः पुरूचीः॥२॥

वग्नीभिरनुवित्तं गुहासु। श्रोत्रं त उर्व्यबधिरा भवामः।

प्रजाप॑तिसृ॒ष्टानां प्र॒जाना॑म्। क्षु॒धोऽप॑हत्यै सुवि॒तं नो॑
 अस्तु। उप॒ प्रभि॑न्नमिष॒मूर्जं प्र॒जाभ्यः॑। सू॒दं गृ॑हेभ्यो
 रस॒माभ॑रामि। यस्य॑ रू॒पं बिभ्र॑दिमामवि॒न्दत्। गुहा॒
 प्रवि॑ष्टां सरि॒रस्य मध्ये॑। तस्ये॒दं विह॑तमाभ॒रन्तः।
 अछ॑म्बद्गारम॒स्यां वि॑धेम॥३॥

यत्प॒र्यप॑श्यत्सरि॒रस्य मध्ये॑। उ॒र्वीमप॑श्य॒ज्जग॑तः प्रति॒ष्ठाम्।
 तत्पु॒ष्कर॑स्याय॒तना॒द्धि जा॑तम्। पु॒र्णं पृ॑थि॒व्याः प्रथ॑नं
 ह॒रामि॑। याभि॒रदृ॑ह॒ज्जग॑तः प्रति॒ष्ठाम्। उ॒र्वीमि॒मां
 वि॒श्वज॒नस्य॑ भ॒र्त्रीम्। ता नः॑ शि॒वाः शर्क॑राः सन्तु
 सर्वाः॑। अ॒ग्ने रे॒तश्च॒न्द्रः हिर॑ण्यम्। अ॒द्भ्यः सम्भू॑तम॒मृतं
 प्र॒जासु॑। तत्स॒म्भर॑न्नुत्त॒रतो॑ नि॒धाय॑॥४॥

अ॒तिप्र॑यच्छं दु॒रितिं॑ तरेयम्। अश्वो॑ रू॒पं कृ॑त्वा
 यद॑श्च॒त्थेऽति॑ष्ठः। स॒वत्स॒रं दे॒वेभ्यो॑ नि॒लाय॑। तत्ते
 न्य॑क्तमि॒ह स॒म्भर॑न्तः। श॒तं जी॑वेम श॒रदः॑ सर्वा॑राः। ऊ॒र्जः
 पृ॑थि॒व्या अ॒ध्युत्थि॑तोऽसि। वन॑स्पते श॒तव॑ल्शो वि॒रोह॑।

त्वया वयमिषमूर्जं मदन्तः। रायस्पोषेण समिषा मंदेम।
गायत्रिया ह्रियमाणस्य यत्ते॥५॥

पूर्णमपंतत्तृतीयस्यै दिवोऽधि। सोऽयं पूर्णः सोमपूर्णाद्धि
जातः। ततो हरामि सोमपीथस्यावरुद्धौ। देवानां ब्रह्मवादं
वदतां यत्। उपाशृणोः सुश्रवा वै श्रुतोऽसि। ततो
मामाविंशतु ब्रह्मवर्चसम्। तत्सम्भरंस्तदवरुन्धीय
साक्षात्। यया ते सृष्टस्याग्नेः। हेतिमशमयत्प्रजापतिः।
तामिमामप्रदाहाय॥६॥

शमीः शान्त्यै हराम्यहम्। यत्ते सृष्टस्य यतः। विकङ्कतं
भा आर्च्छजातवेदः। तया भासा सम्मितः। उरुं नो
लोकमनु प्रभाहि। यत्ते तान्तस्य हृदयमाच्छिन्दजातवेदः।
मुरुतोऽद्धिस्तमयित्वा। एतत्ते तदशनेः सम्भरामि। सात्मा
अग्ने सहृदयो भवेह। चित्रियादश्वत्थात्सम्भृता बृहत्यः॥७॥

शरीरमभि सःस्कृताः स्थ। प्रजापतिना यज्ञमुखेन
सम्मिताः। तिस्रस्त्रिवृद्धिर्मिथुनाः प्रजात्यै। अश्वत्थाद्धव्य-
वाहाद्धि जाताम्। अग्नेस्तनूं यज्ञियाः सम्भरामि।

शान्तयोनिः शमीगर्भम्। अग्नये प्रजनयितवै। यो अश्वत्थः
शमीगर्भः। आरुरोह त्वे सचा। तं ते हरामि ब्रह्मणा॥८॥

यज्ञियैः केतुभिः सह। यं त्वा समभरञ्जातवेदः। यथाशरीरं
भूतेषु न्यक्तम्। स सम्भृतः सीद शिवः प्रजाभ्यः। उरु
नो लोकमनुनेषि विद्वान्। प्रवेधसे कवये मेध्याय। वचो
वन्दारु वृषभाय वृष्णे। यतो भयमभयं तन्नो अस्तु। अव
देवान् यजेहेड्यान्। समिधाऽग्निं दुवस्यत॥९॥

घृतैर्बोधयतातिथिम्। आऽस्मिन् हव्या जुहोतन। उप
त्वाऽग्ने हविष्मतीः। घृताचीर्यन्तु हर्यत। जुषस्व समिधो
मम। तं त्वा समिद्धिरङ्गिरः। घृतेन वर्धयामसि। बृहच्छोचा
यविष्ठय। समिध्यमानः प्रथमो नु धर्मः। समक्तुभिरज्यते
विश्ववारः॥१०॥

शोचिष्केशो घृतनिर्णिक्पावकः। सुयज्ञो अग्निर्यजथाय
देवान्। घृतप्रतीको घृतयोनिरग्निः। घृतैः समिद्धो
घृतमस्यान्नम्। घृतप्रुषस्त्वा सरितो वहन्ति। घृतं

पिब॑न्त्सुयजा॑ यक्षि॑ दे॒वान्। आ॒यु॒र्दा अ॒ग्ने ह॒विषो॑ जुषा॒णः।
घृ॒तप्र॑तीको घृ॒तयो॑निरेधि। घृ॒तं पी॒त्वा मधु॑ चा॒रु ग॒व्यम्।
पि॒तेव॑ पु॒त्रम॒भिर॑क्षतादि॒मम्॥११॥

त्वाम॑ग्ने स॒मिधा॒नं य॑विष्ठ। दे॒वा दू॒तं च॑क्रिरे ह॒व्यवा॒हम्।
उ॒रु॒ज्रय॑सं घृ॒तयो॑निमाहु॒तम्। त्वे॒षं चक्षु॑र्दधिरे चोद॒यन्व॑ति।
त्वाम॑ग्ने प्र॒दिव॒ आहु॑तं घृ॒तेन॑। सु॒म्नाय॑वः सुष॒मिधा॒ समी॑धिरे।
स वा॑वृधा॒न ओष॑धीभि॒रुक्षि॑तः। उ॒रु ज्रया॑सि पा॒र्थिवा॒
वि॒तिष्ठ॑से। घृ॒तप्र॑तीकं व ऋ॒तस्य॑ धू॒रुष॑दम्। अ॒ग्निं मि॒त्रं
न स॑मिधा॒न ऋ॑ञ्जते॥१२॥

इ॒न्धा॒नो अ॒क्रो वि॒दथे॑षु दी॒द्यत्। शु॒क्रव॑र्णा॒मुदु॑ नो य॑स॒ते
धि॒यम्। प्र॒जा अ॒ग्ने संवा॑सय। आशा॑श्च प॒शुभिः॑ स॒ह।
रा॒ष्ट्राण्य॑स्मा॒ आधे॑हि। या॒न्यास॑न्त्सवि॒तुः स॒वे। म॒ही वि॒श्वती॑
स॒दने॑ ऋ॒तस्य॑। अ॒र्वाची॑ ए॒तं ध॑रुणे रयी॒णाम्। अ॒न्तर्व॑ती
ज॒न्यं जा॒तवे॑दसम्। अ॒ध्वरा॑णां ज॒नय॑थः पु॒रोगा॑म्॥१३॥

आ॒रो॒ह॒तं द॒शत॑श्च श॒क्ररी॑र्मम॑। ऋ॒तेन॑ग्र॒ आयु॑षा॒ वर्च॑सा स॒ह।

ज्यो॒ग्जीव॑न्त॒ उत्तरा॑मुत्तरा॒ ५ समा॑म्। दर्श॑म॒हं पूर्ण॑मा॒सं य॒ज्ञं
यथा॒ यजै॑। ऋ॒त्वि॒यव॑ती स्थो अ॒ग्निरे॑तसौ। गर्भं॑ दधा॒थां ते
वा॑म॒हं द॑दे। तत्स॒त्यं यद्वी॑रं बि॒भृथः॑। वी॒रं ज॑नयिष्यथः। ते
मत्प्रा॒तः प्रज॑निष्येथे। ते मा॒ प्रजा॑ते प्रज॑नयिष्यथः॥१४॥

प्र॒जया॑ प॒शुभिर्ब्र॑ह्मवर्च॒सेन॑ सुव॒र्गे लो॒के। अनृ॑तात्स॒त्यमु॑पैमि।
मा॒नु॒षाद्दे॒व्यमु॑पैमि। दैवीं॑ वाचं॒ यच्छा॑मि। शल्कै॑र॒ग्निमि॑न्ध्या॒नः।
उ॒भौ लो॒कौ स॑नेम॒हम्। उ॒भयो॑र्लो॒कयो॑र् ऋ॒ध्वा। अति॑ मृ॒त्युं
ते॒राम्य॑हम्। जात॑वेदो भुव॑नस्य॒ रेतः॑। इ॒ह सि॑ञ्च॒ तप॑सो
य॒ज्ञनि॑ष्यते॥१५॥

अ॒ग्निम॑श्च॒त्थादधि॑ हव्य॒वाह॑म्। श॒मी॒ग॒र्भाञ्जन॑यन् यो म॑यो॒भूः।
अ॒यं ते॒ योनि॑र्ऋ॒त्वियः॑। यतो॑ जा॒तो अरो॑चथाः। तं जा॒नन्न॑ग्र
आरो॑ह। अथा॑ नो वर्धया र॒यिम्। अपै॑त॒ वी॒त॒ वि च॑ सर्प॒तातः॑।
येऽत्र॒ स्थ पु॑रा॒णा ये च॒ नूत॑नाः। अदा॑दिदं य॒मोऽव॑सानं
पृथि॒व्याः। अक्र॑न्नि॒मं पि॒तरो॑ लो॒कम॑स्मै॥१६॥

अ॒ग्नेर्भ॑स्मा॑स्य॒ग्नेः पु॑रीषमसि। सं॒ज्ञान॑मसि काम॒धरण॑म्। मयि॑

ते कामधरणं भूयात्। संवः सृजामि हृदयानि। सः सृष्टं मनो अस्तु वः। सः सृष्टः प्राणो अस्तु वः। सं या वः प्रियास्तनुवः। सं प्रिया हृदयानि वः। आत्मा वो अस्तु सम्प्रियः। सम्प्रियास्तनुवो मम॥१७॥

कल्पेतां द्यावापृथिवी। कल्पन्तामाप् ओषधीः। कल्पन्तामग्नयः पृथक्। मम ज्यैष्ठ्याय सव्रताः। येऽग्नयः समनसः। अन्तरा द्यावापृथिवी। वासन्तिकावृतू अभि कल्पमानाः। इन्द्रमिव देवा अभि सं विंशन्तु। दिवस्त्वा वीर्येण। पृथिव्यै महिम्ना॥१८॥

अन्तरिक्षस्य पोषेण। सर्वपशुमादधे। अजीजनन्नमृतं मर्त्यासः। अस्त्रेमाणं तुरणिं वीडुजम्भम्। दश स्वसारो अगुवः समीचीः। पुमांसं जातमभि सः रभन्ताम्। प्रजापतेस्त्वा प्राणेनाभि प्राणिमि। पूष्णः पोषेण मह्यम्। दीर्घायुत्वाय शतशारदाय। शतः शरद्भ्य आयुषे वर्चसे॥१९॥

जीवात्वै पुण्याय। अहं त्वदस्मि मदसि त्वमेतत्।

ममा॑सि॒ योनि॑स्तव॒ योनि॑रस्मि। ममै॒व सन्व॑हं ह॒व्यान्य॑ग्रे।
 पु॒त्रः पि॒त्रे लो॑क॒कृञ्जा॑तवेदः। प्रा॒णे त्वा॒ऽमृत॑माद॒धामि॑।
 अ॒न्नाद॑म॒न्नाद्या॑य। गो॒प्तारं॑ गु॒प्त्यै। सु॒गा॒र्हप॒त्यो वि॒दह॑न्नरा॒तीः।
 उ॒षसः॑ श्रेय॑सीः श्रेय॑सीर्दध॑त्॥ २० ॥

अ॒ग्रे स॒पत्ना॑ꣳ अ॒प॒ बाध॑मानः। रा॒यस्पोष॑मिष॒मूर्ज॑म॒स्मासु॑
 धेहि॑। इ॒मा उ॒ मामु॑प॒तिष्ठ॑न्तु रा॒यः। आ॒भिः प्र॒जाभि॑रि॒ह
 सं॒व॑सेय। इ॒हो इ॒डा तिष्ठ॑तु वि॒श्वरू॑पी। म॒ध्ये वसो॑र्दी॒दिहि॑
 जा॒तवे॑दः। ओज॑से॒ बला॑य॒ त्वोद्य॑च्छे। वृष॑णे॒ शुष्मा॑यायु॒षे
 वर्च॑से। स॒प॒त्नतूर॑सि वृ॒त्रतूः। यस्ते॑ दे॒वेषु॑ म॒हिमा
 सु॑व॒र्गः॥ २१ ॥

यस्तं॑ आ॒त्मा प॒शुषु॑ प्रवि॑ष्टः। पु॒ष्टि॒र्या ते॑ मनु॒ष्येषु॑ पप्र॒थे।
 तया॑ नो अ॒ग्रे जुष॑माण॒ एहि॑। दि॒वः पृ॑थि॒व्याः पर्य॑न्तरि॒क्षात्।
 वाता॑त्प॒शुभ्यो॑ अ॒ध्योष॑धी॒भ्यः। यत्र॑ यत्र जा॒तवे॑दः सम्ब॒भूथ॑।
 ततो॑ नो अ॒ग्रे जुष॑माण॒ एहि॑। प्राची॑मनु॒ प्रदि॑शं॒ प्रेहि॑
 वि॒द्वान्। अ॒ग्नेर॑ग्ने पु॒रो अ॑ग्निर्भवे॒ह। वि॒श्वा आ॒शा दी॒द्यानो॑

वि भाहि॥२२॥

ऊर्जं नो धेहि द्विपदे चतुष्पदे। अन्व॒ग्निरु॒षसा॒मग्रं॑ मख्यत्।
अन्व॒हानि॑ प्रथ॒मो जा॒तवे॑दाः। अनु॒ सूर्य॑स्य पु॒रुत्रा च॑
र॒श्मीन्। अनु॒ द्यावा॑पृ॒थिवी॑ आत॑तान। वि॒क्रम॑स्व म॒हा॒
अ॒सि। वे॒दिष॑न्मानु॑षेभ्यः। त्रि॒षु लो॒केषु॑ जागृ॒हि। यदि॑दं
दि॒वो यद॑दः पृ॒थिव्याः। सं॒विदा॑ने रोद॑सी सं बभू॒वतुः॥२३॥

तयोः॑ पृ॒ष्ठे सी॑दतु जा॒तवे॑दाः। श॒म्भूः प्र॒जाभ्य॑स्त॒नुवे॑ स्यो॒नः।
प्रा॒णं त्वा॒ऽमृत॑ आ द॑धामि। अ॒न्नाद॑म॒न्नाद्या॑य। गो॒प्तारं॑ गु॒प्त्यै।
यत्ते॑ शु॒क्र शु॒क्रं वर्चः॑ शु॒क्रा त॒नूः। शु॒क्रं ज्योति॑रज॑स्रम्। तेन॑
मे दी॑दिहि तेन॒ त्वा॒ऽऽद॑धे। अ॒ग्निना॑ऽग्ने ब्र॒ह्म॑णा। आ॒न॒शे
व्या॑न॒शे सर्व॑मायुर्व्या॑न॒शे॥२४॥

नर्य॑ प्र॒जां मे॑ गोपाय। अ॒मृत॑त्वाय॑ जी॒वसे॑। जा॒तां
ज॑नि॒ष्यमा॑णां च। अ॒मृते॑ स॒त्ये प्र॑ति॒ष्ठिता॑म्। अथ॑र्व
पि॒तुं मे॑ गोपाय। र॒सम॑न्नमि॒हायु॑षे। अद॑ब्ध्या॒योऽशी॑ततनो।
अ॒विष॑न्नः पि॒तुं कृ॑णु। श॒ङ्स्य॑ प॒शून्मे॑ गोपाय। द्वि॒पादो॑ ये

चतुष्पदः॥२५॥

अष्टाशफाश्च य इहाग्ने। ये चैकशफा आशुगाः। सप्रथ
सभां मे गोपाय। ये च सभ्याः सभासदः। तानिन्द्रियावतः
कुरु। सर्वमायुरुपासताम्। अहे बुध्निय मन्त्रं मे गोपाय।
यमृषयस्त्रैविदा विदुः। ऋचः सामानि यजूंषि। सा हि
श्रीरमृतां सताम्॥२६॥

चतुः शिखण्डा युवतिः सुपेशाः। घृतप्रतीका भुवनस्य मध्ये।
मर्मृज्यमाना महते सौभगाय। मह्यं धुक्ष्व यजमानाय
कामान्। इहैव सन्तत्र सतो वो अग्नयः। प्राणेन वाचा
मनसा बिभर्मि। तिरो मा सन्तमायुर्मा प्रहासीत्।
ज्योतिषा वो वैश्वानरेणोपतिष्ठे। पञ्चधाऽग्नीन्व्यक्रामत्।
विराद्दृष्टा प्रजापतेः। ऊर्ध्वाऽऽरोहद्रोहिणी। योनिर्ग्रेः
प्रतिष्ठितिः॥२७॥

विशन्तु नः पुरूचीर्विधेम निधाय यत्तेऽप्रदाहाय बृहत्यो ब्रह्मणा दुवस्यत विश्ववार इममृञ्जते
पुरोगां प्रजनयिष्यथो जनिष्यतेऽस्मै मम महिम्ना वर्चसे दधत्सुवर्गो भाहि सम्बभूवतुरायुर्व्यानशे

चतुष्पदः सतां प्रजापतेर्द्वे च॥ [१]

नवैतान्यहानि भवन्ति। नव वै सुवर्गा लोकाः।
यदेतान्यहान्युपयन्ति। नवस्वेव तत्सुवर्गेषु लोकेषु
सत्रिणः प्रतितिष्ठन्तो यन्ति। अग्निष्टोमाः परः सामानः
कार्या इत्याहुः। अग्निष्टोमसंमितः सुवर्गो लोक इति।
द्वादशाग्निष्टोमस्य स्तोत्राणि। द्वादश मासाः संवत्सरः।
तत्तन्न सूक्ष्मम्। उक्थ्या एव सप्तदशाः परः सामानः
कार्याः॥ २८॥

पशवो वा उक्थानि। पशूनामवरुद्धौ। विश्वजिदभिजिता-
वग्निष्टोमौ। उक्थ्याः सप्तदशाः परः सामानः। ते सऽस्तुता
विराजंमभि सम्पद्यन्ते। द्वे चर्चावतिरिच्येते। एकया
गौरतिरिक्तः। एकयाऽऽयुरूनः। सुवर्गो वै लोको ज्योतिः।
ऊर्ग्विराट्॥ २९॥

सुवर्गमेव तेन लोकमभि जयन्ति। यत्परं राथन्तरम्।
तत्प्रथमेऽहंकार्यम्। बृहद्वितीयै। वैरूपं तृतीयै। वैराजं
चतुर्थै। शाक्करं पञ्चमे। रैवतं षष्ठे। तदु पृष्ठेभ्यो नयन्ति।

सन्तनय एते ग्रहा गृह्यन्ते॥३०॥

अतिग्राह्याः परः सामसु। इमानेवैतैर्लोकान्तसन्तान्वन्ति।
मिथुना एते ग्रहा गृह्यन्ते। अतिग्राह्याः परः सामसु।
मिथुनमेव तैर्यजमाना अवरुन्धते। बृहत्पृष्ठं भवति। बृहद्वै
सुवर्गो लोकः। बृहतैव सुवर्गं लोकं यन्ति। त्रयस्त्रिंशि
नाम साम। माध्यं दिने पवमाने भवति॥३१॥

त्रयस्त्रिंशद्वै देवताः। देवता एवावरुन्धते। ये वा इतः
पराश्च संवत्सरमुपयन्ति। न हैनं ते स्वस्ति समंश्नुवते।
अथ येऽमुतोऽर्वाश्चमुपयन्ति। ते हैनं स्वस्ति समंश्नुवते।
एतद्वा अमुतोऽर्वाश्चमुपयन्ति। यदेवम्। यो ह खलु वाव
प्रजापतिः। स उवेवेन्द्रः। तदु देवेभ्यो नयन्ति॥३२॥

कार्या विराङ्गह्यन्ते पवमाने भवतीन्द्र एकं च॥—————[२]

सन्ततिर्वा एते ग्रहाः। यत्परः सामानः। विषूवाग्निवा-
कीर्त्यम्। यथा शालायै पक्षसी। एव संवत्सरस्य
पक्षसी। यदेतेन गृह्येरन्। विषूची संवत्सरस्य पक्षसी

व्यवस्र॑सेयाताम्। आ॒र्ति॒मा॒र्च्छे॒युः। यदे॒ते गृ॒ह्यन्ते॑। यथा॒
शा॒ला॒यै पक्ष॑सी मध्य॒मं व॒॒शम॒भि संमा॑यच्छ॒ति॥३३॥

ए॒व॑ सं॒वत्स॒रस्य॒ पक्ष॑सी दि॒वाकी॒र्त्यम॒भि सं त॑न्वन्ति।
ना॒र्ति॒मा॒र्च्छन्ति॑। ए॒क॒वि॒ंशम॑र्भवति। शु॒क्रा॒ग्रा ग्र॒हा
गृ॒ह्यन्ते। प्रत्यु॑त्त॒ब्धे स॒य॒त्वाय॑। सौ॒र्य ए॒तद॑हः प॒शुरा॑ल॒भ्यते।
सौ॒र्योऽति॑ग्रा॒ह्यो गृ॒ह्यते। अ॒हरे॒व रू॒पेण॒ सम॑र्धयन्ति। अथो
अ॒हं ए॒वैष ब॒लिर्हि॑यते। स॒प्तैत॑द॒हर॑तिग्रा॒ह्या गृ॒ह्यन्ते॥३४॥

स॒प्त वै शी॑र्ष॒ण्याः प्रा॒णाः। अ॒सावा॑दि॒त्यः शि॒रः
प्र॒जाना॑म्। शी॒र्षन्ने॒व प्र॒जानां॑ प्रा॒णान्द॑धाति। तस्मा॑त्स॒प्त
शी॒र्षन्प्रा॒णाः। इन्द्रो॑ वृ॒त्रं ह॒त्वा। अ॒सुरा॑न्परा॒भाव्य॑। स
इ॒माँल्लो॒कान॒भ्यज॑यत्। तस्या॒सौ लो॒कोऽन॑भिजित आसीत्।
तं वि॒श्वक॑र्मा भू॒त्वाऽभ्य॑जयत्। यद्वै॑श्वक॒र्मणो॑ गृ॒ह्यते॑॥३५॥

सु॒व॒र्गस्य॑ लो॒कस्या॒भिजि॑त्यै। प्र वा ए॒तेऽस्मा॑ल्लो॒काच्च॑वन्ते।
ये वै॑श्वक॒र्मणं॑ गृ॒ह्यते॑। आ॒दि॒त्यः श्वो॑ गृ॒ह्यते। इ॒यं वा

अदितिः। अस्यामेव प्रति तिष्ठन्ति। अन्योन्यो गृह्येते।
 विश्वान्येवान्येन कर्माणि कुर्वाणा यन्ति। अस्यामन्येन प्रति
 तिष्ठन्ति। तावाऽपरार्धात्संवत्सरस्यान्योन्यो गृह्येते। तावुभौ
 सह महाव्रते गृह्येते। यज्ञस्यैवान्तं गत्वा। उभयोर्लोकयोः
 प्रति तिष्ठन्ति। अर्क्यमुक्तं भवति। अन्नाद्यस्यावरुद्धौ॥३६॥

समायच्छत्यतिग्राह्या गृह्यन्ते गृह्यन्ते संवत्सरस्यान्योन्यो गृह्येते पञ्च च॥—————[३]

एकविंश एष भवति। एतेन वै देवा एकविंशेन।
 आदित्यमित उत्तमं सुवर्गं लोकमारोहयन्। स वा एष
 इत एकविंशः। तस्य दशावस्तादहानि। दशं परस्तात्।
 स वा एष विराज्युभयतः प्रतिष्ठितः। विराजि हि वा एष
 उभयतः प्रतिष्ठितः। तस्मादन्तरेमौ लोकौ यन्। सर्वेषु
 सुवर्गेषु लोकेष्वभितपन्नेति॥३७॥

देवा वा आदित्यस्य सुवर्गस्य लोकस्य। परांचोऽतिपादा-
 दबिभयुः। तं छन्दोभिरद्वहन्धृत्यै। देवा वा आदित्यस्य
 सुवर्गस्य लोकस्य। अवांचोऽवपादादबिभयुः। तं पञ्चमी

रश्मिभिरुदवयन्। तस्मादेकविंशेऽह्न्यश्च दिवाकीर्त्यानि
क्रियन्ते। रश्मयो वै दिवाकीर्त्यानि। ये गांयत्रे। ते
गांयत्रीषूत्तरयोः पर्वमानयोः॥ ३८॥

महादिवाकीर्त्यं होतुः पृष्ठम्। विकर्णं ब्रह्मसामम्।
भासोऽग्निष्टोमः। अथैतानि पराणि। परैर्वै देवा आदित्यं
सुवर्गं लोकमपारयन्। यदपारयन्। तत्पराणां परत्वम्।
पारयन्त्येनं पराणि। य एवं वेद। अथैतानि स्पराणि। स्परैर्वै
देवा आदित्यं सुवर्गं लोकमस्पारयन्। यदस्पारयन्।
तत्स्पराणां स्परत्वम्। स्पारयन्त्यैनं स्पराणि। य एवं
वेद॥ ३९॥

एति पर्वमानयोः स्पराणि पञ्च च॥ [४]

अप्रतिष्ठां वा एते गच्छन्ति। येषां संवत्सरेऽनाप्तेऽथ।
एकादशिन्याप्यते। वैष्णवं वामनमालभन्ते। यज्ञो वै विष्णुः।
यज्ञमेवालभन्ते प्रतिष्ठित्यै। ऐन्द्राग्नमालभन्ते। इन्द्राग्नी वै
देवानामयातयामानौ। ये एव देवते अयातयाम्नी। ते
एवालभन्ते॥ ४०॥

वैश्वदेवमालभन्ते। देवता एवावरुन्धते। द्यावापृथिव्या
 धेनुमालभन्ते। द्यावापृथिव्योरेव प्रति तिष्ठन्ति। वायव्यं
 वत्समालभन्ते। वायुरेवैभ्यो यथाऽऽयतनाद्देवता अवरुन्धे।
 आदित्यामविं वशामालभन्ते। इयं वा अदितिः। अस्यामेव
 प्रति तिष्ठन्ति। मैत्रावरुणीमालभन्ते॥४१॥

मित्रेणैव यज्ञस्य स्विष्टं शमयन्ति। वरुणेन दुरिष्टम्।
 प्राजापत्यं तूपरं महाव्रत आलभन्ते। प्राजापत्योऽतिग्राह्यो
 गृह्यते। अहरेव रूपेण समर्धयन्ति। अथो अहं एवैष
 बलिर्हियते। आग्नेयमा लभन्ते प्रति प्रज्ञात्यै। अजपेत्वान्
 वा एते पूर्वैर्मासैरव रुन्धते। यदेते गव्याः पशवं आलभ्यन्ते।
 उभयेषां पशूनामवरुद्धौ॥४२॥

यदतिरिक्तामेकादशिनीमालभेरन्। अप्रियं भ्रातृव्यमभ्यति-
 रिच्येत। यद्वौ द्वौ पशू समस्येयुः। कनीय आयुः
 कुर्वीरन्। यदेते ब्राह्मणवन्तः पशवं आलभ्यन्ते। नाप्रियं
 भ्रातृव्यमभ्यतिरिच्यते। न कनीय आयुः कुर्वते॥४३॥

ते एवालभन्ते मैत्रावरुणीमालभन्तेऽवरुद्धौ सप्त चं॥ [५]

प्रजापतिः प्रजाः सृष्ट्वा वृत्तोऽशयत्। तं देवा भूतानां
रसं तेजः सम्भृत्य। तेनैनमभिषज्यन्। महानववर्तीति।
तन्महाव्रतस्य महाव्रतत्वम्। महद्व्रतमिति। तन्महाव्रतस्य
महाव्रतत्वम्। महतो व्रतमिति। तन्महाव्रतस्य महाव्रतत्वम्।
पञ्चविंशः स्तोमो भवति॥४४॥

चतुर्विंशत्यर्धमासः संवत्सरः। यद्वा एतस्मिन्संवत्सरेऽधि
प्राजायता। तदन्नं पञ्चविंशमभवत्। मध्यतः क्रियते।
मध्यतो ह्यन्नमशितं धिनोति। अथो मध्यत एव
प्रजानामूर्ध्नीयते। अथ यद्वा इदमन्ततः क्रियते।
तस्मादुदन्ते प्रजाः समेधन्ते। अन्ततः क्रियते प्रजननायैव।
त्रिवृच्छिरो भवति॥४५॥

त्रेधाविहितं हि शिरः। लोमं छवीरस्थि। परांचा स्तुवन्ति।
तस्मात्तत्सदृगेव। न मेद्यतोऽनु मेद्यति। न कृश्यतोऽनु
कृश्यति। पञ्चदशोऽन्यः पक्षो भवति। सप्तदशोऽन्यः।
तस्माद्वयांस्यन्यतरमर्धमभि पर्यावर्तन्ते। अन्यतरतो हि

तद्गरीयः क्रियते॥४६॥

पञ्चविंश आत्मा भवति। तस्मान्मध्यतः पशवो वरिष्ठाः।
एकविंशं पुच्छम्। द्विपदासु स्तुवन्ति प्रतिष्ठित्यै। सर्वेण
सह स्तुवन्ति। सर्वेण ह्यात्मनाऽऽत्मन्वी। सहोत्पतन्ति।
एकैकामुच्छिषन्ति। आत्मन् ह्यङ्गानि बद्धानि। न वा एतेन
सर्वः पुरुषः॥४७॥

यदित इतो लोमानि दतो नखान्। परिमादः क्रियन्ते।
तान्येव तेन प्रत्युप्यन्ते। औदुम्बरस्तल्पो भवति।
ऊर्वा अन्नमुदुम्बरः। ऊर्ज एवान्नाद्यस्यावरुद्धौ।
यस्य तल्पसद्यमभिजितुः स्यात्। स देवानां
साम्यक्षे। तल्पसद्यमभिजयानीति तल्पमारुह्योद्गायेत्।
तल्पसद्यमेवाभि जयति॥४८॥

यस्य तल्पसद्यमभिजितुः स्यात्। स देवानां साम्यक्षे।
तल्पसद्यं मा पराजेषीति तल्पमारुह्योद्गायेत्। न तल्पसद्यं
पराजयते। प्लेङ्गे शंसति। महो वै प्लेङ्गः। महस

ए॒वान्नाद्य॒स्याव॑रु॒द्धौ। दे॒वा॒सुराः॑ सं॒यत्ता॑ आ॒सन्। त आ॑दि॒त्ये
व्याय॑च्छन्त। तं दे॒वाः सम॑जयन्॥४९॥

ब्रा॒ह्म॒णश्च॑ शू॒द्रश्च॑ च॒र्मक॑र्ते व्याय॑च्छेते। दै॒व्यो॒ वै वर्णो॑ ब्रा॒ह्म॒णः।
अ॒सुर्यः॑ शू॒द्रः। इ॒मेऽरा॑त्सुरि॒मे सु॑भू॒तम॑क्र॒न्नित्य॑न्यत॒रो ब्रू॑यात्।
इ॒म उ॑द्वासीक॒रिण॑ इ॒मे दु॑र्भू॒तम॑क्र॒न्नित्य॑न्यत॒रः। यदे॒वैषां॑
सुकृ॑तं या रा॒द्धिः। तद॑न्यत॒रोऽभि॑ श्री॒णाति॑। यदे॒वैषां॑ दुष्कृ॑तं
याऽरा॑द्धिः। तद॑न्यत॒रोऽप॑ ह॒न्ति। ब्रा॒ह्म॒णः सं ज॑यति।
अ॒मुमे॒वादि॒त्यं भ्रातृ॑व्यस्य॒ संवि॑न्दन्ते॥५०॥

भवति भवति क्रियते पुरुषो जयत्यजयञ्जयत्येकं च॥—————[६]

उ॒द्ध॒न्यमा॑नं नवै॒तानि॑ सन्त॑तिरेकवि॒ंश ए॒षोऽप्र॑तिष्ठां प्र॒जाप॑तिर्वृ॒त्त॒ष्पट॥६॥

उ॒द्ध॒न्यमा॑नं॑ शोचि॒ष्केशोऽग्ने॑ स॒पत्नान॑तिग्राह्या॑ वैश्वदे॒वमाल॑भन्ते पञ्चा॒शत्॥५०॥

उ॒द्ध॒न्यमा॑नं॑ संवि॑न्दन्ते॥

हरिः ओम्॥

॥इति श्रीकृष्णयजुर्वेदीयतैत्तिरीयब्राह्मणे प्रथमाष्टके

द्वितीयः प्रपाठकः समाप्तः॥

This PDF was downloaded from <http://stotrasamhita.github.io>.

GitHub: <http://stotrasamhita.github.io> | <http://github.com/stotrasamhita>

Credits: <http://stotrasamhita.github.io/about/>